

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

בפני כבוד השופט דרור ארד-אילון

אנדרי אסולין

מערער

נגד

אביבה צוברי

משיבים

בשם המערער עו"ד גיא צברי
בשם המשיבה עו"ד דוד סער

פסק דין

1. בפני ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בפתח תקוה מיום 28.2.2023, בת"א-28954-08-19 (כבוד השופטת עדנה יוסף-קוזין), שבגדרו התקבלה בחלקה תביעת לשון הרע שהגישה המשיבה נגד המערער.
 2. מבין שורה של טענות שהעלתה המשיבה אשר לפרסומי לשון הרע נגדה, קיבל בית משפט קמא שתיים בלבד, בקובעו, שבישיבת ועד העובדים במשרד פקיד שומה בפתח תקוה, שבעלי הדין חברים בו, אמר התובע כלפי התובעת את המילים "נאה וישרה" בלשון סגי נהור ובהתייחסות גם למראה החיצוני, ואת המילים "שקרניות פתולוגיות" בהתייחסו לתובעת ולגב' ירדנה הינדי, יו"ר ועד העובדים, שנכחה בישיבה וניהלה אותה. בית משפט קמא קבע, שהתבטאויות אלו הן לשון הרע, דחה את טענות המערער לגביהן, ופסק שעל המערער לשלם לתובעת פיצוי בסך 15,000 ₪, שכר טרחת עו"ד בסך 10,000 ₪ ומחצית מאגרת בית המשפט ששולמה (בגין תביעה על סך 150,000 ₪).
 3. לאחר עיון מצאתי לקבל את הערעור, ולהורות על דחיית התביעה.
- הפרסום ועובדות הרקע
4. המערער והמשיבה עובדים כמנהלים במשרד פקיד שומה פתח תקוה. בבחירות שהתקיימו ביום 28.11.2017 נבחרו שניהם לוועד העובדים של המשרד. לאחר הבחירות התגלעה מחלוקת מי נבחר לשמש כיו"ר הוועד: המערער או גב' ירדנה הינדי. ערר שהגיש המערער על כך נדחה, ונקבע שגב' הינדי נבחרה לתפקיד. מחלוקת זו יצרה מתיחות רבה בין המערער לגב' הינדי ולמשיבה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

5. ביום 18.3.2018 התקיימה ישיבת ועד העובדים, שבה השתתפו חמישה חברי ועד ובהם: המשיבה, גב' ירדנה הינדי, המערער ושני חברים נוספים (עוז ושלומי). בישיבה זו נכתב "סיכום ישיבה" בידי גב' הינדי. בשל כך שזהו התיעוד היחיד הנוגע לישיבה זו, אביא את עיקריו.

בסיכום הישיבה נרשמו שמות חמשת הנוכחים, והוא מתחיל בסיכום ענייני של מספר נושאים שנדונו.

לאחר מכן, נדון עניין חנית העובדים, ורשומים (בעמוד השני) חילופי הדברים הבאים (המרכאות במקור; הקו התחתי אינו במקור):

"עובדים פנו בקשר לחניה כל שני וחמישי יש מריבות ...

אנדרי [המערער]: מציע את אביבה צוברי לטפל בנושא החניה.

* אביבה [המשיבה]: מוחה על זה שבמשך תקופה ארוכה מדבר בצורה מזהמת אל חברי הוועד. מבקשת שנושא זה יטופל על ידי פקיד השומה.

אנדרי הודיע שאביבה "נאה וישרה".

...

עוז: רוצה שימנו חבר וועד בנושא אם אביבה מעונינת אני בעדה. ירדנה בעד.

שלמי: לא מתנגד. אנדרי לא מתנגד שאביבה תטפל בנושא החניה.

לאחר מכן נדון נושא החלפת אחת מעובדות הרווחה על רקע טענת המשיבה נגדה, ובהמשך נכתב כך:

אנדרי: ש"ירדנה לא ישרה לא הגונה" [המחיקה במקור]

אנדרי מבקש עוד מעט אמורים להיות מכרזים שלא תגישי לאריאל יעקובי ותצרי יתרון על פני אחרים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

- 1 ירדנה: אני מבקשת לעיין בתיק האישי של אנדרי אסולין ולראות
2 מה קיבל במשך 20 שנה שהיה יושב וועד ומבקשת בישיבה
3 הבאה שאנדרי יביא את התיק האישי כדי שכל חברי הוועד
4 * אנדרי: "אתם נותנים לשתי שקרניות פתולוגיות לנהל אתכם"
5 הובהר לחברי הוועד שכל מה שנאמר בישיבה הינו רק בתוך
6 הוועד ולא יצא החוצה
7 * אנדרי: "הכל יצא החוצה"
8 אנדרי: מוכן שאפתח את התיק האישי
9 ירדנה: אם אתה מוכן נא להמציא את התיק לישיבה הבאה
10 לפי הרישום, הדיון נמשך בנושאים נוספים שאינם דרושים לענייננו.
11 6. למחרת, ביום 19.3.2018, שלחה התובעת הודעת דוא"ל לפקיד השומה ובה הלינה על
12 המערער כך:
13 "לאחרונה (מאז תוצאות הבחירות לוועד המקומי) מר אנדרי אסולין
14 משמיץ אותי בכל הזדמנות כולל שימוש ברשתות החברתיות
15 העומדות לרשותנו לצורכי עבודה כולל שימוש במייל המשרדי
16 המופץ לכלל העובדים. אתמול בישיבת ועד שנערכה בהשתתפות
17 כל חברי הועד, פנה אלי אנדרי מספר פעמים בלשון קלוקלת זו:
18 'מכוערת', 'שקרנית' ועוד ... מבקשת שהתעללות מילולית זו
19 וההשפלות יבואו לקיצן..."
20 7. ביום 23.4.2018 שלחו גבי הינדי והמשיבה פניה לוועדת המשמעת של הסתדרות עובדי
21 המדינה, ובגדרה העלו טענות שונות על התבטאויות של העותר. בעניין ישיבת הוועד לעיל,
22 כתבו כך:
23 "בישיבת הועד האחרונה שנערכה בתאריך 18.3.18 אנדרי אסולין
24 שוב העליב את חברי הועד הנבחר וקרא בשמות גנאי ליו"ר ירדנה
25 הינדי ולחברת הוועד אביבה צוברי: שקרניות פתולוגיות, לאור
26 התנהגותו החמורה לא ניתן היה לנהל את הישיבה בצורה ראויה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

1 והולמת. במהלך הישיבה צער ואמר לחברי הוועד האחרים: 'איך
2 בחרתם בה להיות יושבת ראש'. בנוסף לזה הודיע לכל חברי הוועד
3 שהוא יוציא לאור את כל הדברים שנאמרו בישיבה – וזאת למרות
4 העובדה שהתבקש ע"י היו"ר ירדנה הינדי לא להוציא החוצה את
5 מה שנאמר בישיבה."

6 **לסיכום: לאור התנהגותו האלימה, החמורה והפוגעת והבלתי**
7 **הולמת של חבר הוועד אנדרי אסולין נבקש לזמנו לוועדת**
8 **משמעת של הסתדרות עובדי המדינה."**

9 8. במכתב התראה, ששלח בא כוח המשיבה למערער ביום 5.5.2019 נטען כלפי המערער, כי
10 "במהלך השנה האחרונה", התבטא המערער באופן פוגע כלפי המשיבה, כאשר "שלל
11 המילים הקשות והמעליבות שזרקת כלפי מרשתי, וביניהן: 'שקרנית פתולוגית', 'לא
12 הגונה', 'מכוערת', 'פרצוף רע' ועוד כיוצ"ב..." לא פורטו מועדי ההתבטאויות, נסיבותיהן,
13 מה נאמר בדיוק בכל אחת מהן ולא הוזכרה כלל ישיבת הוועד האמורה).

14 9. בכתב התביעה שהגישה המשיבה ביום 13.8.2019 נטען, שהמערער משמיץ אותה "ללא רסן
15 ובכל הזדמנות". אף בכתב התביעה לא פורטו הפרסומים הנטענים, מועדיהם או
16 נסיבותיהם, ולא צורף העתק או תיעוד של איזה מהם (למעט מכתבי תלונה שכתבה).
17 בסעיף 6 לכתב התביעה, לא הזכירה המשיבה את ישיבת הוועד האמורה מיום 18.3.2018
18 (כשנה וחמישה חודשים קודם לכן), ואף "סיכום הדיון" האמור לא צורף. עם זאת, צוטטו
19 דברים מהדוא"ל, ששלחה המשיבה לפקידת שומה ביום 19.3.2018 (לעיל), ובכלל זה
20 "אתמול בישיבת הוועד..."

21 בסעיף 8 לכתב התביעה נטען כך:

22 "המילים הפוגעניות שאמר הנתבע לתובעת היו בפני פורום חברי
23 הוועד ועובדים נוספים, וכן ברשתות החברתיות ובמדיות שנועדו
24 לצורכי עבודה (מיילים וקבוצות וואצאפ), והמילים הן בין היתר:
25 "'מכוערת', 'שקרנית', 'שקרנית פתולוגית', 'לא הגונה', 'יש לך
26 פרצוף רע!' וכל אלו נאמרו תוך שהנתבע צחק על התובעת בצחוק
27 מזלזל, וכשהוא חותם את דבריו 'בשונה ממך, אשתי יפה...'".

28 כאמור, לא פורטו נסיבות הפרסומים השונים ולא צורפו העתקים שלהם.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

10. בכתב ההגנה הכחיש המערער את עיקר הטענות נגדו, הצביע, על כך שאף שנטען שדבריו תועדו, לא הוצג תיעוד כזה, והוסיף, שפנייתה של העותרת לפקידת שומה ואף מכתב ההתראה לא כוללים חלק מההתבטאויות המיוחסות לו.
11. מסיכום הדברים עד כה עולה, שהמשיבה לא ייחסה למערער (הנתבע) בכתב התביעה ואף לא במכתבים שקדמו לו את הטענה העובדתית, שאמר כלפיה אתה המילים "נאה וישרה", וממילא לא את הטענה, שבמילים יש לשון הרע כלפיה.
12. בתצהירה, הצהירה המשיבה, שהמערער אמר כלפיה מספר פעמים "מכוערת", "שקרנית פתולוגית", "נאה וישרה", ו"בשונה ממך אשתי יפה".
- גב' הינדי הצהירה, שהיא רשמה את פרוטוקול ישיבת הוועד, והוסיפה, שהמשיבה אמרה שהמערער "מדבר בצורה 'מזוהמת' אל חברי הוועד, והיא ביקשה שהנושא יטופל ע"י פקידת שומה, לדברים אלה הגיב אנדריי בתוקפנות כלפי אביבה, ואמר שהיא מכוערת ובציניות אמר שהיא 'נאה וישרה'. ... מצאתי לרשום רק המילים 'נאה וישרה' במירכאות, כביטוי למילה 'מכוערת' שהוא קרא לאביבה."
- כן הצהירה גב' הינדי, שהמערער "קרא לה גם 'שקרנית פתולוגית'." היא לא התייחסה לכל התבטאות נוספת, שיוחסה למערער בכתב התביעה.
13. בתצהירו התייחס המערער לטענות כתב התביעה, והצהיר, שלא אמר את המילים "מכוערת" ו"בשונה ממך אשתי יפה" שיוחסו לו, והצביע על כך שאינן מופיעות ב"סיכום הישיבה" (שכאמור צורף לראשונה לתיק המוצגים של המשיבה). התייחסותו למילים "נאה וישרה" באה כהדגמה לכך, שבעוד שהמילה "מכוערת" אותה הכחיש לא נרשמה בפרוטוקול, מילים אלו נרשמו בו (סעיף 6 לתצהיר, נספח 12 לכתב הערעור).
- בחקירתו הנגדית נטען כלפי המערער, לראשונה, שהוא אמר את המילים "נאה וישרה" בציניות, והוא אישר שאמר אותן, והסביר, שהתכוון בהן לתיאור חיובי של התנהגותה של המשיבה ((פרוטוקול 18.7.2022, נספח 8 לערעור, עמ' 24-25).
14. אשר לביטוי "שקרניות פתולוגיות", טען המערער, שהוא אמר רק "שקרנית" (ביחידה) והתכוון לגב' הינדי בלבד, כפי שחזר על כך בהמשך ישיבת הוועד, כשטען "ירדנה לא ישרה" (כמופיע בפרוטוקול).

פסק הדין של בית משפט קמא

15. בפסק הדין של בית משפט קמא, נדחו עיקר טענות המשיבה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

- 1 הטענה בדבר פרסומי לשון הרע ברשתות חברתיות, בדוא"ל ובהודעות ווטסאפ לא
2 התקבלה. הפרסומים הנטענים לא פורטו בכתב התביעה ולא הוגשו כראיה במשפט.
- 3 אשר להודעת ווטסאפ נוספת שהמשיבה טענה שהמערער שלח, נקבע, שהיא לא פורטה
4 בכתב התביעה והטענה בעניינה נדחתה בשל חריגה מחזית התביעה (פסקה 13).
- 5 בעניין פרסום פוגע באירוע מסיבה מיום 12.2.2019, נקבע, שלא הוכח בעניינה יסוד
6 ה'פרסום' (פסקה 36 לפסק הדין).
- 7 16. עיקר פסק הדין עסק בישיבת ועד העובדים שהתקיימה ביום 18.3.2019, ובית משפט קמא
8 קבע, "שהנתבע אמר את המילים 'נאה וישרה' ו'שקרנית פתולוגית' בהתייחסו לתובעת"
9 (פסקה 39).
- 10 בית משפט קמא לא קבע, שהמערער אמר את המילים "מכוערת" ו"בשונה ממך אשתי
11 יפה", וממילא התביעה בעניינן לא התקבלה.
- 12 17. בית משפט קמא דחה את טענת המערער, שהביטוי "נאה וישרה" התייחס באופן חיובי
13 להתנהגותה של העותרת, וקבע, כי הדברים נאמרו בלשון סגי נהור, וכי "כוונת התובע
14 הייתה הפוכה ממשמעותם, כלומר, 'מכוערת' ו'לא ישרה'..." (פסקה 41). כן מצא
15 שבביטויים "נאה וישרה" בלשון סגי נהור, ו"שקרנית פתולוגית" "יש כדי להשפיל את
16 התובעת בעיני אחרים בכלל ובעיני חבריה לעבודה בפרט ולבזותה. ... התובע הכחיש את
17 האמירה, וממילא לא ביסס לה כל הצדקה או הגנה." (פסקה 40).
- 18 18. על יסוד קביעותיו אלה, הורה בית המשפט למערער לפצות את המשיבה ב-15,000 ₪ ולשלם
19 הוצאות ושכ"ט כמפורט לעיל.
- 20 דיון והכרעה
- 21 כללי
- 22 19. בסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 ("החוק") מוגדרת לשון הרע כך:
- 23 "לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –
- 24 (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או
25 ללעג מצדם;
- 26 (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- 27 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת,
- 28 בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

- 1 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו
- 2 המינית או מוגבלותו".
- 3 20. עוולת לשון הרע אינה מבוססת על גרימת נזק בפועל, אלא על פוטנציאל, על ביטוי
- 4 ש"פרסומו עלול" לגרום לאחת התוצאות השליליות המתוארות בהגדרה. ודוק:
- 5 הפוטנציאל לפגוע לא נבחן על יסוד הביטוי כשלעצמו, אלא גם על פי פרסומו.
- 6 21. כידוע, "הדין העולה מחוק איסור לשון הרע מהווה איזון עדין בין זכויות אדם מרכזיות
- 7 במשטר דמוקרטי: זכות היסוד לשם טוב, מזה, וזכות היסוד לחופש הביטוי, מזה" (ע"א
- 8 4534/04 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ' (2004); דנ"א 2121/12 פלוני נ' דיין ואח' (2014);
- 9 רע"א 817/23 עמותת חוזה חדש נ' זוהר (2023), תלויה ועומדת בקשה לדיון נוסף בש"א
- 10 4741/23 זוהר נ' עמותת חוזה חדש).
- 11 22. לאורו של איזון הערכים, נקבע, שבבחינת טענת לשון הרע יש ללכת במסלול בן ארבעה
- 12 שלבים: ראשית, יש לבחון את משמעותו האובייקטיבית של הביטוי הפוגע; שנית, יש לבחון
- 13 האם הביטוי הוא 'לשון הרע' כמובנו בסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, והאם אופן ביטוי
- 14 הוא בגדר 'פרסום' על פי סעיף 2 לחוק; שלישית, יש לבחון האם מתקיימים חסיונות או
- 15 הגנות מכוח סעיפים 13 עד 15 לחוק, ובמקרים מתאימים מכוח פקודת הנזיקין כאמור
- 16 בסעיף 7; רביעית, אם מדובר בביטוי שפרסומו עלול לפגוע, קרי שהוא מהווה לשון הרע,
- 17 ואם אין לו כל הגנה, יש לבחון את הסעדים ובכללם את הפיצוי ההולם (מבין רבים: ע"א
- 18 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (2008); ע"א 4534/04 לעיל).
- 19 23. הצדדים הם חברי ועד עובדים, נבחרי ציבור, שהסכסוך ביניהם התגלע במסגרת פעילותם
- 20 הציבורית, ובעת ישיבתם בשיבת ועד הדנה בענייני עובדים. משכך, בכל אחד מהשלבים
- 21 בהם יש ללכת, "נקודת האיזון שבין שני הערכים האמורים, נוטה אל עבר הקוטב שבו
- 22 שוכן חופש הביטוי, שעה שעסקינן בתביעות לשון הרע המוגשות על-ידי אישי ציבור, בגין
- 23 פרסומים המתייחסים לעשייתם הציבורית" (רע"א 817/23 לעיל, פס' 14; ע"א 1104/00
- 24 אפל נ' חסון (2002); ע"א 4534/04 לעיל).
- 25
- 26 "נאה וישרה"
- 27 24. בכתב הערעור טען המערער, ש"אין לאתר בכתב התביעה אף לא בדל אזכור לצמד המילים
- 28 'נאה וישרה'..." וציין, שביטוי זה לא נזכר גם במכתבים קודמים. אף שהעלה את הטענה
- 29 בסיכומיו, בית משפט קמא לא הכריע בה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

- 1 כן טען, שבית משפט קמא שגה בקביעתו, שהדברים נאמרו בלשון סגי נהור, ובמובן שיש בו
2 לשון הרע.
- 3 המשיבה לא התייחסה בתשובתה לערעור לטענה בדבר הרחבת החזית, וטענה, שקביעת
4 בית משפט קמא בעניין זה היא קביעה עובדתית, שאין יסוד להתערב בה.
- 5 25. הדין עם המערער.
- 6 הקפדה על חזית התביעה משרתת את הגינותו של ההליך ואת יעילותו. ברע"א 9123/05
7 אדמוב פרוייקטים (89) בע"מ נ' סיטי סטייט מקבוצת אלפו בע"מ (2007), נקבע:
- 8 **"הרציונאל העיקרי העומד בבסיסה של הלכה זו הוא מניעת עיוות**
9 **דין, והדברים מקבלים משנה תוקף שעה שמשנה החזית הוא**
10 **התובע. מבחינת הנתבע, משקפים כתבי הטענות של התובע את**
11 **עילת התביעה נגדו, ועל בסיסם הוא בונה את קו הגנתו. אם יאפשר**
12 **בית המשפט לתובע לשנות את גרסתו במהלך הדיונים, הרי**
13 **שיכולתו של הנתבע להתגונן עלולה להיפגע."**
- 14 26. הלכה היא, שניתן להכריע על פי טענה החורגת מחזית התביעה, רק אם ניתן אישור מפורש
15 של בית המשפט להרחבת החזית או כשבעל הדין השני מסכים לכך, במפורש או מכללא,
16 והטענה החדשה מתבררת במלואה (מבין רבים: ע"א 311/83 פינקלשטיין נ' פלבסקי
17 ((1985)).
- 18 27. בתביעת לשון הרע, 'הפרסום', קרי המילים הפוגעות, הן בלב עילת התביעה, וממילא יש
19 חשיבות להצגתן במפורש ובהקשר הרלוונטי בכתב התביעה. לאורה של הלכה זו הלך בית
20 משפט קמא בהקשרן של טענות אחרות, כשקבע, כי **"בתביעת דיבה יש לפרט את המילים**
21 **אשר מהוות את הבסיס לעילת התביעה"** בהפנותו לרע"א 2291/12 הלפרין נ' איצקוביץ
22 (2012). על יסוד זה דחה חלק מעילות התביעה, בשל כך שטענות בדבר ביטויים מסוימים
23 **"לא נזכרו בכתב התביעה ולכן חורגות מחזית התביעה"** (פסקה 9-13 לפסק הדין).
- 24 קביעה זו נכונה בה במידה ביחס למילים **"נאה וישרה"**. כאמור, המשיבה לא הזכירה בכתב
25 התביעה מילים אלו, ולא טענה בו, שהן בגדר לשון הרע שנאמר בלשון סגי נהור, קרי
26 במשמעות הפוכה למשמעותן הרגילה.
- 27 כך, מילים אלו לא הוזכרו במכתבים, ששלחה המשיבה בעקבות ישיבת הוועד: לפקידת
28 השומה למחרת, לוועדת המשמעת של הסתדרות עובדי המדינה בחלוף כחודש, ואף לא
29 במכתב ההתראה למערער סמוך לפני הגשת התביעה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

28. יתירה מכך, "סיכום הדיון", שבו תועדו המילים "נאה וישרה", לא צורף לכתב התביעה אף שמדובר ב"מסמך מהותי", שלפי טענת המשיבה התובעת, כולל תיעוד בזמן אמת של הדברים שנאמרו בדיון. בפרט כך, לאור דברי המשיבה בעדותה: **"שתינו כתבנו את הפרוט"** (דיון משפט קמא מיום 18.7.2022, ע' 5), קרי שהייתה מעורבת אישית ברישום המסמך (לחובה לצרף מסמך מהותי ראו: תקנות סדר הדין, התשמ"ד-1984 (שתחולתן עד 1.1.2021), רע"א 2291/12 לעיל; תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, בסעיף 15(א)(1)).
- השתלשלות עניינים זו, בהעדר הסבר מצד המשיבה, מלמדת, שלא מדובר בשגיאת ניסוח או בהשמטה מקרית בכתב התביעה, אלא בחזית חדשה. כאמור, הטענה שהמערער אמר את המילים "נאה וישרה" הועלתה לראשונה בתצהיר המשיבה, וגם זאת בלי טענה, שמילים אלו נאמרו בלשון סגי נהור ושיש בהן לשון הרע.
29. עיון בתצהירו של המערער מלמד, שגם בשלב הבאת הראיות לא ראה את עצמו כמי שנדרש להתגונן מפני הביטוי "נאה וישרה". אף בחקירה הנגדית לא נשאל המערער אלא על כך שאמר את המילים "בציניות".
30. בנסיבות אלו, מדובר בטענה החורגת באופן מובהק מחזית התביעה, ובכך אינה שונה מטענות אחרות שנדחו בידי בית משפט קמא מטעם זה.
- על כן, יש לקבל את הערעור בעניין מילים אלו.
31. לאור מסקנתי, לא מצאתי להידרש בפירוט לטענות המערער בדבר שינוי הפרוטוקול (ובהקשר זה בהוספת מירכאות למילים "נאה וישרה"). המערער הודה, שאמר את המילים, וקביעתו של בית המשפט קמא, שהן נאמרו בלשון סגי נהור, קרי באופן שיש בו כדי לפגוע במשיבה – מבוססת באופן משכנע על ההקשר של חילופי הדברים, ובכך אין מקום להתערב.
32. בית משפט קבע, שמשמעות הביטוי "נאה וישרה" בנסיבות העניין היא היפוכה של המשמעות, קרי: לא נאה ולא ישרה. קשה לחלוק על כך שזו התבטאות בטעם רע, ושיש בה פגיעה אישית פסולה ומיותרת הנוגעת למראה החיצוני של המשיבה. דברים אלה לא היו דרושים לדיון בישיבת ועד העובדים, סוער ככל שהיה, ואין תימה, שפגעו בה.
- עם זאת, ומעבר לדרוש לנוכח החלטתי לעיל, ספק בעיני, אם ביטוי זה כשלעצמו חצה את הרף, שבין התבטאות לא מוצלחת, עלבון או גידוף, לבין עוולה נזיקית של פרסום לשון הרע. הדברים לא הובאו כטענה של עובדה, אלא כאמירה צינית, אשר באה בתגובה לטענת המשיבה, שהמערער מתבטא בצורה "מזוהמת".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

1 הלכה היא, ש"לא כל גידוף, ולא בכל הנסיבות, יקים עילת תביעה מכוח חוק איסור לשון
2 הרע". (רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר (2006); א' שנהר, דיני לשון הרע, נבו, ע' 131);
3 ע"א (מרכז) 9845-06-22 אוחיון נ' גלוסקא (2022)). על כן, דומה, שאף אילו היו המילים
4 הללו חלק מחזית התביעה, לא היה בהן כדי להוביל לקביעה, שהן משום לשון הרע כמובנה
5 בסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע.

"שקרניות פתולוגיות"

8 33. ההתבטאות הנוספת שבגינה חויב המערער בפיצוי המשיבה היא: **"אתם נותנים לשתי**
9 **שקרניות פתולוגיות לנהל אתכם"**, בהתייחס גם למשיבה.

10 34. בערעור נטען, שהקביעה העובדתית שגויה, שכן הוא אמר רק את המילה 'שקרנית' ורק
11 כלפי גב' הינדי, וכן שלגופו של עניין לא מדובר בלשון הרע אלא בתגובה לדבריה של גב'
12 הינדי "שהטילה ספק פומבית ביושרה שלו", בכך שביקשה לבדוק **"מה קיבל במשך 20**
13 **שנה שהיה יושב וועד"** ולדבריה של המשיבה "שהשתלחה בו" באומרה, שהוא **"מדבר**
14 **בצורה מזוהמת"**. לטענת המערער, "מדובר בשיח בין נבחרי ציבור (חברי ועד עובדים)
15 בישיבת ועד עובדים" ואף שניתן להסתייג מהסגנון, מדובר בביטויים שאינם חורגים
16 מהשיח שנהג בין הצדדים, שלמשיבה היתה תרומה בהתגבשותו. על כן, לטענתו, קמה
17 למערער הגנת תום הלב מכוח סעיפים 15(4) ו-15(10) לחוק איסור לשון הרע.

18 35. המשיבה תמכה את תשובתה, בכך שמדובר בקביעת מהימנות הנוגעת להכחשת המערער,
19 שאמר את המילים "שקרניות פתולוגיות", ועל כן אין מקום להתערב בה.

20 36. בבחינת התבטאות זו יש ללכת בארבעת השלבים המתוארים לעיל. בשל כך שהמערער
21 הכחיש את הפרסום וטען, שלא אמר "שקרניות פתולוגיות", אלא "שקרנית" בלבד ולא
22 התייחס בכך למשיבה, אפתח בשאלת הפרסום.

23 קביעתו של בית משפט קמא בעניין זה היא קביעה עובדתית, המבוססת על ממצאי
24 מהימנות ועל התייעוד ב"סיכום הדיון" (הן במוצג שהגיש המשיבה והן במוצג שהגיש
25 המערער). בזמן אמת (סמוך לאחר הדיון) המערער לא ביקש לתקן את "סיכום הדיון", ולא
26 התייחס לעניין זה בתצהירו, והדבר פועל לחובתו. יתירה מכך, לא ביקש לזמן מי ממשותפי
27 הדיון האחרים, ששמעו את הדברים כדי לסתור את תוכנו (מני רבים: ע"א 256/17
28 הרשקוביץ' נ' מדינת ישראל (2019)).

29 על כן, אין יסוד להתערבותה של ערכאת הערעור בממצא שהמערער אמר את הדברים,
30 והתכוון בהם לא רק לגב' הינדי אלא גם למשיבה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

1 "אין בית-משפט שלערעור מתערב בממצאים עובדתיים, אינו בוחן
2 מהימנותם של עדים ואף אינו מעמיד עצמו במקום הדרגה הראשונה
3 מבחינת המערכת הראייתית שנפרשה לפניו, אלא אם כן בולטת על
4 פני הפסק טעות משפטית שורשית, או כשהדברים מופרכים על
5 פניהם ובלתי סבירים" (ע"א 501/84 מגדל חב' לביטוח בע"מ נ'
6 מירון (1988)).

7 אמירת הדברים בעל פה, בפני חברי הוועד היא בגדר 'פרסום', ובכך מתקיים יסוד זה.
8 37. מהי משמעותו האובייקטיבית של הביטוי 'שקרנית פתולוגית' בנסיבות המקרה?
9 שאלה זו מוכרעת במבחן אובייקטיבי המבקש לעמוד על הפגיעה הפוטנציאלית בעיני האדם
10 הסביר הנחשף לדברים (שנהר, דיני לשון הרע, מאגר נבו, ע' 109). זוהי עמדתו של המשפט
11 המקובל ושל המשפט הישראלי מקדמת דנא, ועליה חזר בית המשפט העליון בע"א 466/83
12 אג'מ'אן שאהה, ארכיגמון בכנסיה הארמנית בירושלים נ' הארכיגמון יגישה דרדריאן
13 (1986) (בפסקה 7 להנמקתו של כבוד השופט דב לוי):

14 "המבחן, שבאמצעותו ייקבע אם אכן דברים מסוימים שפירסם פלוני
15 עלולים להוות לשון הרע כלפי אדם פלמוני, אינו מבחן סובייקטיבי.
16 המבחן הוא אובייקטיבי במהותו, לאמור: לא קובע, מה חושב הנתבע
17 המרגיש עצמו נפגע. אלא הקובע הוא, כיצד עלולה החברה לקבל את
18 הדבר שבאותו פירסום ... "

19 הפרסום אינו מתפרש על פי הבנת השומע ואף לא על פי כוונת המפרסם, אלא על פי מילות
20 הפרסום והמסר שהוא מעביר למי שנחשף לפרסום (ע"א 1104/00 אפל נ' חסון (2002);
21 שנהר, שם, בע' 11, פסקה 9.2.3).

22 פרשנותו האובייקטיבית של הפרסום נבחנת גם בהתחשב בנסיבות החיצוניות
23 הסובבות אותו (ע"א 723/74 הוצאת עתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ
24 (1977); ע"א 5653/98 פלוס נ' חלוץ (2001)). את המילים יש לקרוא בהקשר שבו נאמרו.
25 הטקסט מצוי לעולם בקונטקסט.

26 38. אין חולק, שהביטוי 'שקרן' או 'שקרן פתולוגי' הוא ביטוי פוגע שיכול, בנסיבות מתאימות,
27 להיות בגדר לשון הרע. השאלה היא האם בנסיבות המקרה דנן, בהקשר בו נאמרו הדברים
28 ובפני השומעים שנכחו בישיבה, מדובר בלשון הרע, קרי ב"דבר שפרסומו עלול" לגרום
29 לאחת התוצאות הפוגעות המפורטות בסעיף 1 לחוק.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

39. ביטוי זה נבחן במקרה שבו הטיח חבר הוועד מרכזי של לשכת רואי החשבון בחבר אחר את הביטוי "שקרן פתולוגי" מספר פעמים (ת"א (שלום פתח תקוה) 43233-09-19 מנירב ואח' נ' נבון ואח' (2022); אושר בערעור ע"א (מרכז) 11899-12-22 מנירב נ' נבון (30.3.2023)).

בית משפט השלום באותה פרשה מצא, שאין להבין את הביטוי 'פתולוגי' כהערכה רפואית, "אלא כדעתו השלילית של הנתבע על התובע, שלפיה התובע נוהג לשקר או שאין לו קושי לשקר" (שם פסקה 21), והוסיף, כי "בהינתן ניהולו של שיח חוזר ונשנה שהכבוד ממנו והלאה, כאשר לשני הצדדים תרומה דומה לרמתו, המשמעות הפוגענית שעלולה להתלוות לביטויים ולדעות שהנתבע מביע נגד אופיו של התובע, בעיניו של המאזין הסביר, הינה מצומצמת למדי".

בית המשפט שלערעור, דחה את הערעור מכוח תקנה 148, (ב) [לתקנות סדר הדיון האזרחי, התשע"ט-2018](#), ובהתייחס בקצרה לנימוקיו של בית משפט קמא (ע"א (מרכז) 11899-12-22 לעיל, פסקה 3):

"התבטאויותיו של המערער היו והובנו על רקע של מערכת יחסים עכורה, וקביעה זו מעוגנת היטב בעובדות. עוד נציין שבית המשפט קמא ניתח באופן מפורט את כלל הנסיבות, חילופי הדברים ההדדיים, ומעשיו של המערער, שלא טמן את ידו בצלחת, וקבע שהפרסומים היו בנסיבות של חילופי 'מהלומות' הדדיים ולא מתוך כוונה לפגוע, ושהם אינם לשון הרע."

40. דברים אלה קולעים למקרה שלפנינו. גם כאן מדובר במתיחות גלויה וידועה בין שני נבחרים ציבור, חברי ועד עובדים, בשאלה הנוגעת לפעילותם בוועד (מי מהם הוא היו"ר הנבחר). המשיבה הזדהתה באופן מלא עם יו"ר הוועד שנקבע שנבחרה כדיון, גבי הינדי. היא אישרה בעדותה, ש"שתינו כתבנו את הפרוט" (פרוט' הדיון בבית משפט קמא מיום 18.7.2022, ע' 5), וב"סיכום הישיבה" לפחות במקרה אחד נכתב, ששאלה נוקבת שהוצגה לאחד החברים ("נבקש לדעת עוז על מה שוחחת עם פקידת השומה? כל הוועד ירצו"), נשאלה על ידי שתייהן: "אביבה/ירדנה" (מצורף כנספח 10 לערעור, בע' 1).

41. במהלך ישיבת הוועד ניכרה המתיחות הרבה. סמוך לאחר שהמערער הציע שהמשיבה תטפל בנושא החניה, ואישר זאת יחד עם כל חברי הוועד, היתה זו המשיבה, שהתבטאה כלפיו בחריפות רבה באומרה, כי "מוחה על זה שבמשך תקופה ארוכה מדבר [הכוונה למערער] בצורה מזהמת על חברי הוועד ומבקשת שנושא זה יטופל ע"י פקידת שומה" (הקו התחתני הוסף). כפי שהצהירה גבי הינדי, "לדברים אלה הגיב אנדריי בתוקפנות כלפי אביבה ואמר שהיא מכווערת ובציניות אמר שהיא 'נאה וישרה'".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

- 1 קרי, המילים לא היו דיווח עובדתי לחברי הוועד, אלא תגובה ספונטנית להאשמה חריפה,
2 שהוטחה במערער בישיבה.
- 3 42. בהמשך, עלה נושא העברתה של עובדת מתפקידה בשל ניגוד אינטרסים, ואז דיבר המערער
4 בגנותה של גב' הינדי, בקשר להתמודדות במכרז ("ירדנה לא ישרה ולא הגונה ... ותצרי
5 יתרון על פני אחרים").
- 6 בתגובה לכך, אמרה גב' הינדי: "אני מבקשת לעיין בתיק האישי של אנדרי אסולין ולראות
7 מה קיבל במשך 20 שנה שהיה יושב [ראש] וועד..." ברור שדברים אלה הם בגדר רמיזה
8 בדבר קבלת דבר שלא כדין, ותגובתו של המערער הייתה מיידית וחריפה: "אתם נותנים
9 לשתי שקרניות פתולוגיות לנהל אתכם".
- 10 43. עולה, שמדובר בשיח חריף הדדי, שיסודו במתיחות קודמת. בישיבה הנדונה, מי שהחל
11 בהטחת מילים חריפות הייתה דווקא המשיבה שתקפה את המערער. ומכאן החליפו
12 המערער מזה והמשיבה וגב' הינדי מזה מהלומות מילוליות.
- 13 השאלה אינה מי האחראי לחילופי הדברים החריפים, אלא האם בשיח חריף ומתלהם מעין
14 זה, יש לראות כלשון הרע את מילותיו של המערער "שקרניות פתולוגיות", שנאמרו לאחר
15 האשמה מצד המשיבה בדיבור "בצורה מזוהמת", ורמיזה מצד גב' הינדי ל"מה שקיבל
16 במשך 20 שנה שהיה יושב וועד".
- 17 השימוש בשפה חריפה לא הסתיים בישיבה זו. בפנייתה לפקידת השומה למחרת הישיבה
18 כינתה המשיבה את המערער "בריון", ובתלונתן המשותפת שלה ושל גב' הינדי להסתדרות
19 עובדי המדינה הן הלינו (בלי שהובאה כל ראיה לכך) על "התנהגותו האלימה".
- 20 בנסיבות אלו, נראים הדברים כ"חילופי מהלומות לא מתוך כוונה לפגוע ושאינם לשון
21 הרע." (כלשון ערכאת הערעור בעניין מנירב לעיל).
- 22 למקרה דומה, בו נבחנה הטחת הביטוי "שקרן" כתגובה להאשמה לא נכונה בישיבת ועד
23 בית ונקבע, שלא היה בו לשון הרע, ראו ע"א (ת"א) 35625-04-21 אזולאי נ' דוידאן (2021).
- 24 להבדיל, למקרה בו נקבע שהטחת הביטוי "שקרן" בשתי כתבות בעיתון תוך שימוש חוזר
25 ונשנה בביטוי, היא לשון הרע, ראו ע"א (י-ם) 11062/07 סולטן נ' לוק (2007).
- 26 44. חילופי הדברים אירעו בישיבה, שבה השתתפו חמישה משתתפים בלבד, כולם נבחרים ציבור:
27 המערער, המשיבה וגב' הינדי, שלקחה חלק פעיל בחילופי הדברים, ושני חברים נוספים,
28 שמותר להניח, שמכירים את המחלוקת ואת המתיחות (כפי שעולה מהדיון ואף מפרוטוקול
29 קודם, שהוגש על ידי המשיבה בבית משפט קמא), ונחשפו לחריפות הביטויים בין הצדדים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

- 1 כאמור, אחד מהם, עוז, הותקף בעצמו בישיבה בהצגת שאלה משותפת של
2 "אביבה/ירדנה".
- 3 על כן, מותר להניח, שחילופי הדברים בישיבת הוועד, ובכלל זה אמירת המילים הנדונות
4 על ידי המערער, לא היו עלולים להשפיע על **משתתף סביר** בישיבת הוועד שהיה חשוף
5 לסכסוך הנוקב והמתמשך בין הצדדים (ובכלל זה גם שני המשתתפים הנוספים בישיבה),
6 לשנות את דעתו לרעה על המשיבה.
- 7 45. כך, לא הורם הנטל להוכיח, ש"אדם שנחשף לפרסום היה עשוי לשנות את דעתו על
8 התובע. כלומר [ש]הפרסום עשוי לפגוע בכבודו של התובע" ([חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר](#)
9 [ובועז שנור, דיני לשון הרע: הדין המצוי והדין הרצוי](#), (מהדורה שניה מורחבת, (2019),
10 עמוד 207); כן ראו: רע"א 817/23 לעיל, פסקאות 28, 30, בהתייחס לפרסומים חריפים
11 יותר, שנעשו ברבים).
- 12 בפרט כך, כאשר לא הוכח, שסיכום הישיבה הופץ למאן שהוא מעבר למשתתפיה.
- 13 לאור אלה, בנסיבות המקרה, דבריו של המערער לא מקיימים את היסוד של "דבר
14 שפרסומו עלול" כאמור בסעיף 1 לחוק, ועל כן אינם מהווים לשון הרע.
- 15 46. אף שלא מצאתי, שיש לשון הרע בפרסום, אדרש בקצרה להגנות הנטענות. המערער טען,
16 שהפרסום מוגן בהגנת תום הלב מכוח סעיף 15(4) "הפירסום היה הבעת דעה על התנהגות
17 הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לעניין ציבורי, או על
18 אופיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות", ומכוח
19 סעיף 15(10) "הפירסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון-הרע שפורסמה קודם
20 לכן".
- 21 47. בית משפט קמא דחה את הגנת תום הלב בהתייחסה לביטוי "נאה וישרה" (שכאמור לעיל,
22 מצאתי שחרג מכתב התביעה), אולם המערער כיוון את הגנתו זו לביטוי "שקרנית
23 פתולוגית", ובכך לא דן בית משפט קמא.
- 24 אלא שהמערער לא הציג בתצהירו (ובכלל) תשתית ראיתית, שיש בה כדי להצדיק, ולו
25 לשיטתו, את הביטוי "שקרנית פתולוגית", ולא הבהיר מדוע סבר בתום לב, שביטוי זה
26 מתאר את התנהגותה של המשיבה באופן מידתי ולאחר בדיקת העובדות (כנדרש בסעיף
27 16(ב) לחוק איסור לשון הרע). למעשה, הוא הכחיש שכיוון אותו למשיבה. על כן, הגנה זו
28 אינה יכולה לעמוד לו.
- 29 48. שונים פני הדברים אשר להגנה מכוח סעיף 15(10) לחוק. כאמור, השתלשלות העניינים
30 בדיון מלמדת, שהמערער לא היה הראשון שנקט במילים קשות, אלא דווקא המשיבה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

- 1 ("מדבר בצורה מזוהמת"). כך הלכו והחריפו הסגנון והתוכן, עד שהמערער הוחשד,
2 ברמיזה, בעניין של טוהר מידות ("מה קיבל 20 שנה"), ולכך הגיב בביטוי החריף "שקרניות
3 פתולוגיות".
- 4 המערער התייחס לכך בחקירה הנגדית, כשהעיד, שלאחר שראשית תמך במשיבה בעניין
5 החניה "ואז היא התפרצה אלי, היא התפרצה אליי בלי שום סיבה בעולם" ואמרה "שאני
6 דאגתי לחברים שלי במכרזים" ... "ההתלהמות היו גם מצידה וגם וגם מצד ירדנה"
7 (פרוטוקול ההוכחות 18.7.2022, עמוד 26).
- 8 49. במהלך המשפט המשיבה לא הוכיחה, שהמערער נהג לדבר "בצורה מזוהמת", כפי שטענה,
9 ואף לא שהיה יסוד לחשד בקשר לפעילותו הקודמת כיו"ר הוועד. בנסיבות אלו, אפשר
10 לראות בדבריו כ"גינוי או הכחשה" של לשון הרע, שפורסמה נגדו קודם לכן, בביטויים
11 שאינם חריפים במידה ניכרת מהביטויים שהופנו כלפיו.
- 12 על כן, גם אילו היה במילים אלו משום לשון הרע, הרי שבנסיבות העניין, הייתה יכולה
13 לעמוד למערער הגנת תום הלב בנסיבות אמירתו.
- 14 50. המצב שבו בשיח בין נבחר ציבור, בדיונים רשמיים ופחות רשמיים, מתלהטות הרוחות
15 והצדדים מחליפים מהלומות מילוליות חריפות – ולעתים אף חריפות מאלה שהובאו
16 במקרה דנן – אינו מכבד את הדוברים, וברי שראוי להימנע ממנו. כך בכלל, וכך בוועד
17 עובדים נבחר של גוף ממלכתי בפרט.
- 18 אולם לא כל חריגה מהראוי והרצוי מצדיקה את בירורה כעוולה נזיקית. כפי שהובהר,
19 מדובר בחילופי דברים ספונטניים שהלכו והחריפו, כאשר המשתתפים בדיון ערים
20 למתיחות, וספק אם הדברים החריפים עלולים לשנות את עמדתם אודות מי מהצדדים
21 לוויכוח.
- 22 שונה הדבר, כאשר מדובר בפרסום דברים באופן יזום ולאחר מחשבה, בדברים שנאמרים
23 שוב ושוב באותו פרסום או בפרסומים חוזרים, בדברים שמפורסמים בפני מספר רב של
24 אנשים ואף ברבים, או בדברים בעלי תוכן חמור במיוחד. מאפייני חומרה מעין אלה לא
25 מתקיימים במקרה דנן.

סיכום

- 26
- 27
- 28 51. הערער דנן נסוב על שתי התבטאויות. אחת מהן לא נכללה בכתב התביעה והיא בגדר חזית
29 חדשה. השניה נאמרה בתגובה לאמירות חריפות לא פחות מצד הנפגעת וחברתה יו"ר
30 הוועד, ולא היתה עלולה בנסיבות המקרה להשפיע על דעתם של המשתתפים האחרים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 17865-05-23 אסולין נ' צוברי

תיק חיצוני: תיק עזר

- 1 בשיבה, ועל כן אין בה לשון הרע נגד המשיבה, ולמצער, קמה בעניינה הגנת תום הלב מכוח
- 2 סעיף 15(10) לחוק איסור לשון הרע.
- 3 משכך, מצאתי לקבל את הערעור, ולהורות על דחייתה של התביעה.
- 4 52. לאור העובדה, שחלק ניכר מהתביעה נדחה בבית משפט קמא, ויתרתה נדחתה בערעור כאן,
- 5 אך גם תוך מתן משקל לתרומתו של המערער לשיח הפוגע ההדדי, תישא המשיבה
- 6 בהוצאותיו המשפטיות הכוללות של המערער, כולל שכ"ט עורך דין בשתי הערכאות וכולל
- 7 החזר אגרת הערעור, בסכום של 15,000 ₪.
- 8 53. הערבון שהפקיד המערער יושב לו.
- 9
- 10
- 11
- 12 ניתן היום, י"א תשרי תשפ"ד, 26 ספטמבר 2023, בהעדר הצדדים.
- 13
- 14 חתימה

